

SZAKMAI ÉRDEKVÉDELEM

NÉHÁNY ÉSZREVÉTEL A KARON FOLYÓ TÖRTÉNELEMOKTATÁSRÓL
A NEGYEDIK ÉVFOLYAM SZEMSZÖGÉBŐL

"...az egész oktatásügyet az egész világon egy nagy tévedés hatja át. Egy óriási tévedés. Azt hiszik, hogy az ember a könyv tartalmát bepréselheti a fejébe. Nézetem szerint a fej gondolkodásra való. A könyv pedig arra való, hogy ne kelljen mindent fejben tartani. A fejemet használhatom sokkal jobb dolgokra, például gondolkodásra."

/Szentgyörgyi Albert/

Számtalanszor halljuk: történelemoktatásunk célja az egyetemes történeti látásmód kialakítása, az emberiség történetének, mint folyamatnak egységben láttatása; hiszen senki sem születik kész szemléletmóddal; az egyetem ennek kialakítására nyújt lehetőséget. Oktatóink az anyagot súlyponti kérdések köré csoportosítják és bevezetik a diákokat a különböző források használatába. Ez különösen fontos a leendő tanár szempontjából, aki a későbbiekben már tudja, miért hová nyuljon.

Nézzük meg a mostani negyedik évfolyam négyéves tapasztalatai alapján, hogyan valósul meg a "folyamat és egység" elve a gyakorlatban! Az adatok csupán ránk, negyedévesekre vonatkoznak, mégis levonhatunk belőlük néhány általános következtetést.

1971-72. I. évfolyam I. félév

Előadás

Árpád-kor

Szeminárium

11-12. századi magyar történeti források és irodalom

Görög történelem

13. századi magyar történeti
források és irodalom

Az ázsiai termelési mód

Ókori szeminárium

Bevezetés a történettudományba

II. félév

Magyarország története
1526-ig

A 14-16. századi magyar történeti források és irodalom

Róma: a köztársaság kori
kalózkodás

A római polgárháborúk kora

A római mezőgazdaság Cato és
Varro alapján

Vallástörténet

1972-73. II. évfolyam I. félév

Magyarország a 16-17. században

16-17. századi magyar történeti forráselemzés

A Nyugat- és Kelet-Európa
közti elkanyarodás problémája

Ny.-európai feudalizmus: eredeti tőkefelhalmozás Angliában
Kelet-európai agrárfejlődés
a 16-17. században

II. félév

Magyarország a 18. században
A nyugati feudalizmus fő kérdései a 13-15. században

18. századi magyar történeti források

Parasztmozgalmak Közép- és Kelet-Európában a 15-18. században

Társadalmi mozgalmak és eszmei áramlatok a 14-17. században Kelet-Európában

1973-74. III. évfolyam I. félév

Franciaország 1789-1891-ig
Közép- és Kelet-Európa: Németország 1648-1871-ig

Magyar gazdaságtörténet 1790-1848-ig

II. félév

- | | |
|---------------------------------------------------------|--------------------------------------------|
| A dualizmus válságának elmélyülése a sz.forduló után | Az Egyesült Államok története 1783-1914-ig |
| Válogatott fejezetek Ny.-Európa történetéből 1871-1918 | Közép- és Kelet-Európa 1848-49-ben |
| Közép- és Kelet-Európa: Németország története 1871-1918 | |

1974-75. IV. évfolyam I. félév

- | | |
|---------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|
| A két világháború közti politikai áramlatok az agrárkérdésről | A népi írók falukutató munkássága Magyarországon |
| Kelet-Európa a két világháború között | Kelet-Európa és a nemzeti, nemzetiségi kérdés a két világháború között |

Speciális kollégiumok:

- 1971-72. Római gazdasági és társadalomtörténeti problémák
- A magyar őstörténet kérdései
 - Bevezetés a régészetbe
 - A modern termelési mód kialakulása Latin-Amerikában
 - Aktuális művészeti kérdések
- 1972-73. A korai feudális Közép- és Kelet-Európa történetének néhány vonása
- Ókori keleti vallások
 - Politikai eszmék és társadalmi gondolkodás Peruban a két világháború között
 - A 19-20. század művészete
 - A középkor és a renaissance művészete
 - Róma és a kereszténység
- 1973-74. Indián-kérdés Latin-Amerikában a két világháború közt
- Az USA külpolitikája a párizsi békétől az I. világháború végéig
 - Az Osztrák-Magyar Monarchia külpolitikája a 19. század második felében
 - Kulturtörténet

Mezo-Amerika indián kulturái a conquista előtt
/11-15. század/

A Nyugat-Római Birodalom és az egyház

Anglia történetének főbb fejezetei a 17. századi

A 19-20. századi Latin-Amerika egyes kérdései

Az I. világháború és a monarchia felbomlása

A közép-amerikai nagy civilizációk a conquista
előtt

Kultúrtörténet

1974-75. Az USA nemzetközi kapcsolatai 1873-1918.

Keresztény politika, keresztény ellenzék Magyaror-
szágon a 20-as években

Az Osztrák-Magyar Monarchia története

Kultúrtörténet

Bármennyire száraz az előző lista, mondandónk szempontjá-
ból bemutatását szükségesnek tartjuk. Figyelmes tanulmányo-
zása után érdekes következtetésekhez jutunk.

Általában jellemző, hogy kiragadott fejezeteket kapunk,
mint ezt néhány esetben az előadás címe is szemlélteti: Fe-
jezetek a ... köréből vagy történetéből. A folytonosság ott
sincs meg minden esetben, ahol ezt a cím alapján elvárnánk.

Az anyag valóban hatalmas, erősen kell szelektálni. Min-
denről természetesen nem eshet szó, ezt mi nem is kérjük.
Ez azonban nem indokolja olyan súlyponti kérdések kimaradá-
sát, mint az 1848-49-es forradalom és szabadságharc, az 1918-
as polgári és az 1919-es szocialista forradalom Magyarorszá-
gon, vagy az 1789-es francia forradalom. Ezeknek főbb elmé-
leti kérdéseit nem érintettük, és eseménytörténetét sem.

Jogos követelésnek tűnik, hogy a hallgató önszorgalomból
pótolhatja a hiányosságokat - elég önálló már, és elvégre
egyetemi hallgató. Más kérdés, hogy a pluszmunkára sokszor
nem jut ideje.

Külön kell megemlítenünk: a Kelet-Európáról kapott képünk
meglehetősen hiányos. Ezen próbál javítani az 1974-75-ös
tenébben megindult Kelet-Európa előadás és szeminárium, amely

blyan izgalmas problémákat feszeget, mint a nemzeti-nemzetiségi kérdés. Hogy ez mennyire fontos, azt az alábbi kis történet illusztrálja: Megkérdeztünk egy felsőbb éves történelem szakos hallgatót, hogy mit tud a két világháború közötti magyar nemzetiségi politikáról. A válasz tömör volt és sablonos: - Soviniszta, nacionalista, irredenta. Elszomorító, de nem hisszük, hogy ez a "szófukarság" csupán a hallgató magánszorgalmának hiányából adódott.

A speciális kollégiumok között vannak olyanok is, amelyekkel szívesen találkozónánk évfolyam-keretek között is. Ilyenek voltak: "Anglia történetének főbb fejezetei a 17. századig" - ezen belül az eredeti tőkefelhalmozás; vagy "A strukturális válság kialakulása Latin-Amerikában" című kollégium, amely pénzhiány miatt elmaradt. A speciális kollégiumok többsége egyórás, III-IV. évben a kötelező óraszám kettő. Azok, akik az előző évben kétórászt vettek fel, az idén idő-és témazavarba kerültek, mivel ugyanazokat a kétórás kollégiumokat hirdették meg, mint tavaly; az egyórások időpontját viszont nehéz egyeztetni.

Bár az utánunk következő évfolyamok helyzete már jobb, tesszünk néhány javaslatot, mely összérdekeket szolgál:

- a./ Az anyag éppen elég terjedelmes, ezért csupán a legfontosabb adatokat kellene megtanulni, azokat a bizonyos irányító számokat. /Félreértés ne essék, mi nem a tényanyag és az évszámok ellen hadakozunk, csupán a szükséges jelzőt tesszük a tényanyag elé./
- b./ Nagyobb variációs lehetőséget szeretnénk a speciálkollégiumok esetében.
- c./ Egy-egy kurzusra jöhetne meghívott előadó /mint például dr. Jónás Ilona, dr. Földes Éva volt, vagy dr. Kerekes György lett volna és talán dr. Karsai Elek lesz/. Ugy tudjuk, ez Szegeden hagyomány volt. Ezzel ismét színebbek lennének az előadások és a speciális kollégiumok.
- d./ Többször felrótták nekünk, hogy nem tudjuk használni a térképeket. Esetleg fel lehetne ujitani az igen régi és hiányos térképállományt, és ezt aktivan beépíteni az

előadások és szemináriumok anyagába.

e./ Végül úgy érezzük, szükségünk van olyan szemináriumokra, amelyeken elsősorban összehasonlító elemzést vagy szövegelemzést végzünk.

Szívesen fogadunk még egyéb közhasznú javaslatokat.

Összefoglalva: a kétségtelenül sokrétű egyetemes történeti fejlődés folyamatát felaprózó tematika megzavarja a hallgatót, hajlamossá teszi arra, hogy elveszzen a részletekben, hogy ne lássa a fától az erdőt. Ezért kérjük, az érdekelt feleket, igazodjanak következetesebben a fentebb hangoztatott elvekhez.

Gombos Zsuzsanna - Pornói Károly

A TÖRTÉNELEM NÉPSZERŰSÍTÉSÉNEK HELYZETE

Bizonytal az elmúlt év nagy könyvsikereinek egyike volt Makkai László: A reneszansz világa című műve. A könyv a Móra Ferenc Könyvkiadó "Képes történelem" sorozatának tizenhetedik kötete volt, s egyben a legsikeresebb: 79 800 /!/ példányban jelent meg. Aki figyelemmel kísérte a sorozat kiadását, annak nem volt ez nagy meglepetés; a megelőző négy kötet közül kettő erősen megközelítette, egy meghaladta a 70 ezer példányt. Az eddigi kötetek első kiadásainak összpéldányszáma jóval meghaladja a 700 ezret, s számos kötet már túl van a második kiadáson.

A nagy példányszám igazolni látszik a kiadónak a sorozathoz fűzött reményeit: "A változatos fejezetcímekben rejülő érdekes, izgalmas tartalom fel fogja keltetni a 10-14 éves olvasók érdeklődését." Az olvasók azonban nem csak gyerekek: sok történelemtanár megvásárolja, mert - főleg nagy és jó képességei miatt - jól felhasználható a történelem oktatásában. A tanárokon kívül sok felnőtt is olvassa, megveszi a köteteket.

A sorozat célja "képet adni a történelem legjelentősebb